

УДК 342

НАБРАННЯ ТА ВТРАТА ЧИННОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМИ АКТАМИ ОБЛАСНИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

Мужикова Н.М.

заступник начальника юридичного відділу апарату Чернігівської облдержадміністрації

I. Вступ

У процесі правотворчості на місцевому рівні облдержадміністрації приймають нормативно-правові акти. Однак українське законодавство не дає чіткої відповіді щодо їхньої дії в часі; зокрема, залишається незрозумілим момент початку та припинення їх дії. Аби їх з'ясувати, необхідно звертатися до Конституції України та інших, різних за своєю юридичною силою, нормативно-правових актів, окремі положення яких покликані ліквідувати таку прогалину. Разом з тим, у законодавстві не завжди є однозначна відповідь щодо питання чинності нормативно-правового акта; у процесі застосування окремих положень законодавства щодо дії відповідних документів у часі виникає потреба в додаткових теоретичних знаннях.

Для облдержадміністрації зазначена проблема є актуальною, тому що саме шляхом прийняття нормативно-правових актів вона забезпечує реалізацію державної політики на території відповідної області та здійснює регулювання суспільних відносин. Правильне визначення періоду, протягом якого діє окрема правова норма чи нормативно-правовий акт, важливе для: самого суб'єкта правотворення; юридичних і фізичних осіб, на яких поширюється дія відповідного нормативно-правового акта; судових органів, що перевіряють додержання і правильне застосування зазначених актів; судових органів, які керуються ними в процесі вирішення спорів.

Отже, порядок набуття та втрати чинності нормативно-правових актів облдержадміністрацій має важливе теоретичне і практичне значення.

Питання дії нормативно-правових актів у часі розглянуті у працях С.С. Алексєєва, В.В. Лазарєва, М.М. Марченко, П.М. Рабіновича, О.Ф. Скакуна та ін. Їхні праці стосувалися переважно загальних аспектів дії порушеної проблеми. Висновки науковців зводяться до того, що дія нормативно-правових актів у часі характеризується двома основними моментами: набранням та втратою ними чинності. При цьому перше, як правило, пов'язується з моментом офіційного оприлюднення такого акта, а друге – з прямим або непрямым його скасуванням, а також завершенням строку, на який він видавався.

Досить детально проблему дії законів України в часі досліджено А.М. Ришелюком [11]. Виходячи з норм чинного законодавства та окремих актів тлумачення цього питання, зроблених Конституційним Судом України, правник дає докладну характеристику дії закону в часі, яку пов'язує з моментом набрання ним чинності, а також визначає основні підстави припинення дії закону.

Водночас питання набрання та втрати чинності нормативно-правових актів облдержадміністрацій окремо не досліджувалось; їхні особливості та проблеми, що при цьому виникають, не визначались. Ця стаття є однією з перших спроб висвітлення деяких аспектів наявної проблеми.

II. Постановка завдання:

- проаналізувати норми чинного законодавства, які регламентують дію нормативно-правових актів обласних державних адміністрацій у часі;
- виявити особливості набрання та втрати чинності цими нормативно-правовими актами залежно від процедури їх прийняття;
- з'ясувати основні проблеми, що виникають при визначенні часового проміжку дії таких актів, та запропонувати механізми ліквідації виявлених проблем.

III. Результати

Після підписання розпорядження або наказу нормативно-правового характеру (відповідно – головою обласної державної адміністрації або керівником її структурного підрозділу) постає питання, з якого моменту такий документ починає діяти. За наявних в Україні умов момент набрання чинності того чи іншого нормативно-правового акта слід визначати, звертаючись до норм Конституції України, норм самого нормативно-правового акта або до норм чинного законодавства, що встановлюють особливості їх прийняття. Це саме стосується й аналогічних документів облдержадміністрацій.

Більшість визначень щодо дії нормативно-правових актів зводяться до такого – це породження ними тих юридичних наслідків, що передбачені відповідними документами [10, с. 318]. Дія останніх у часі залежить від:

- моменту набрання актом чинності, тобто початку його дії;

– моменту припинення дії нормативного акта [10, с. 317].

Розглядаючи питання щодо моменту набрання чинності нормативно-правовими актами облдержадміністрацій, варто звернути увагу на положення пункту 4.3.1. Примірної інструкції з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади [7], відповідно до яких датою документа є дата його підписання; для документа, що приймається колегіальним органом, – дата його прийняття; для документа, що затверджується, – дата затвердження.

Нормативно-правові акти в облдержадміністрації приймаються одноособово головою або ж керівником відповідного структурного підрозділу [2]. Тому датою (моментом прийняття), на нашу думку, є дата їх підписання.

Поняття “момент підписання” та “момент набрання чинності” не тотожні, але в окремих випадках можуть збігатися. Так, підписання документа – завершальна стадія його оформлення. Вона означає, що документ набув цілісності та може використовуватися за призначенням. Підпис є одним з обов'язкових реквізитів документа, ставити який можна лише за встановленою процедурою.

Початок дії нормативно-правового акта облдержадміністрації починається з *моменту набрання ним чинності*. З цього моменту всі юридичні та фізичні особи, на яких поширюється цей акт, повинні керуватися ним, виконувати та дотримуватися його.

У частинах другій і третій ст. 57 Конституції України зазначається: “нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом” [1].

Відповідно до частин четвертої – сьомої ст. 41 Закону України “Про місцеві державні адміністрації” [2], встановлюється кілька способів набрання чинності актами місцевих органів виконавчої влади. Закон пов'язує момент набрання чинності та момент оприлюднення лише для одного виду нормативно-правових актів – тих, що підлягають державній реєстрації.

Розглянемо це питання докладніше. Згідно з Указом Президента України “Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади” встановлено, що з 1 січня 1993 р. нормативно-правові акти, які видаються органами виконавчої влади й які зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, підлягають державній реєстрації [5].

Відповідно до пункту 2 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових

актів міністерств та інших органів виконавчої влади [6], державній реєстрації підлягають нормативно-правові акти, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер. Пунктом 4 зазначеного Положення встановлено, що державній реєстрації підлягають нормативно-правові акти будь-якого виду (постанови, накази, інструкції тощо), якщо в них є одна або більше норм, що:

а) зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті та інші права, свободи й законні інтереси громадян, проголошені й гарантовані Конституцією та законами України, Конвенцією про захист прав людини й основоположних свобод 1950 року і протоколами до неї, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та *acquis communautaire*, а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, встановлюють новий або змінюють, доповнюють чи скасовують організаційно-правовий механізм їх реалізації;

б) мають міжвідомчий характер, тобто є обов'язковими для інших міністерств, органів виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що не входять до сфери управління органу, який видав нормативно-правовий акт.

І якщо з нормами, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян, питань практично не виникає, оскільки будь-яка правова норма, що стосується фізичної особи, тим чи іншим способом зачіпає її права, свободи або ж законні інтереси, то з частиною другою п. 4 Положення іноді виникають труднощі. Так, міжвідомчість нормативно-правового акта за цією нормою означає його обов'язковість для інших суб'єктів, що не входять до сфери управління органу, який видав нормативно-правовий акт. Що належить до поняття “сфера управління”, зокрема для облдержадміністрації, чинне законодавство не визначає. Правник Ю.П. Битяк [9, с. 45] ототожнює термін “сфера управління” з поняттям “межі дії” та зазначає, що сфера управління органів міжгалузевого управління (у т. ч. облдержадміністрації) значно ширша, ніж органів галузевого управління, тому що їхня діяльність є функціональною й поширюється на всі чи декілька галузей управління [9, с. 45]. Тому можна твердити, що сфера управління облдержадміністрації – це її діяльність відповідно до наданих законодавством повноважень. Законом України “Про місцеві державні адміністрації” встановлено, що голови місцевих державних адміністрацій координують діяльність територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади та сприяють їм у виконанні покладе-

них на ці органи завдань [2]. Отже, така діяльність, у разі здійснення її облдержадміністрацією, перебуватиме в межах наданих їй повноважень, тобто і в межах сфери її управління.

Фактично, приймаючи в межах своїх повноважень нормативно-правові акти, що стосуватимуться органу, який не належить до структури облдержадміністрації (наприклад, територіального підрозділу міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади) вона діє у сфері управління. Такий документ, на нашу думку, державної реєстрації не потребує.

Щодо ухвалення нормативно-правових актів поза сферою свого управління, то таке прийняття вважаємо неможливим, оскільки згідно з частиною другою ст. 19 Конституції України, органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише в спосіб та в межах повноважень, наданих Конституцією та законами України [1]. Таким чином, обласна державна адміністрація фактично не може приймати нормативно-правові акти міжвідомчого характеру, що за визначенням Положення, підлягають державній реєстрації.

Як ми вже зазначали, нормативно-правові акти облдержадміністрації, що підлягають державній реєстрації, за законом набирають чинності з моменту їх оприлюднення, якщо самими актами не встановлено пізнішого терміну набрання ними чинності. Разом з тим, уже згадуваним Указом Президента визначено: нормативно-правові акти, що підлягають державній реєстрації, набувають чинності через 10 днів після їх реєстрації, якщо в них не встановлено пізнішого строку надання їм чинності. Вважаємо, що зазначене положення Указу в частині набуття чинності нормативно-правовими актами облдержадміністрацій через 10 днів, а не з моменту реєстрації, суперечить Закону України "Про місцеві державні адміністрації" та не може застосовуватися.

Регуляторним актам, що приймаються облдержадміністраціями, притаманні певні особливості щодо моменту набрання ними чинності. Тому вони посідають окреме місце серед інших нормативно-правових актів облдержадміністрацій.

Відповідно до норм ст. 12 Закону України "Про засади державної політики у сфері регуляторної діяльності", регуляторні акти, прийняті місцевими органами виконавчої влади, а також їх посадовими особами, офіційно оприлюднюються в друкованих засобах масової інформації, визначених Кабінетом Міністрів України, не пізніш як у десятиденний строк після їх державної реєстрації або прийняття та підписання, у випадку, якщо ці акти не підлягають державній реєстрації. Водночас, чинне законодавство не

визначає жодних наслідків, якщо регуляторний орган не забезпечить оприлюднення в установлені строки [3].

На наш погляд, у разі опублікування регуляторного нормативно-правового акта після встановленого десятиденного терміну, такий акт набирає чинності з моменту його офіційного оприлюднення, тому що це узгоджується з вимогами норм Конституції України стосовно доведення зазначених актів до відома населення. Зазначена ж норма закону потребує доопрацювання або виключення.

Таким чином, нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій фактично можуть набувати чинності:

1) з моменту підписання (нормативно-правові акти, що не підлягають державній реєстрації та не є регуляторними);

2) з моменту, що визначений у самому акті (щодо нормативно-правових актів, що підлягають державній реєстрації та є регуляторними – цей момент не може настати раніше дня їх державної реєстрації та оприлюднення);

3) з моменту їх державної реєстрації, за умови, що державна реєстрація щодо нормативно-правових актів, що зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян, збігається з днем офіційного оприлюднення;

4) з моменту оприлюднення.

Внаслідок припинення дії нормативно-правового акта він перестає врегульовувати відповідні суспільні відносини та породжувати правові наслідки для суб'єктів, на яких поширювався. Зазначене питання розглядається в літературі з теорії держави та права, але стосовно аналогічних документів облдержадміністрацій воно потребує додаткових опрацювань та уточнень.

У дослідженнях називаються такі основні підстави втрати чинності нормативно-правовим актом:

1. *Пряме скасування.* Коли вказівка щодо скасування нормативно-правового акта міститься в іншому подібному акті. Це може бути як окремий документ, який приймається спеціально для того, щоб офіційно скасувати застарілі нормативно-правові акти, або ж норма про скасування старого акта вміщується в новому документі, що регулює аналогічне питання.

2. *Фактичне скасування.* Відбувається тоді, коли із зазначеного питання пізніше прийнято інший нормативно-правовий акт.

3. *Закінчення строку дії,* на який цей акт видавався та який був установлений.

4. *Зміна обстановки,* зникнення суспільних відносин, на регулювання яких був розрахований нормативно-правовий акт [10, с. 317].

Усі ці випадки типові й для облдержадміністрацій. Вибірковий аналіз розпоряджень

кількох областей дає підстави твердити: нині найчастіше використовується спосіб прямого скасування нормативно-правових актів.

У всіх перелічених вище випадках втрата чинності відбувається після того, як нормативно-правовий акт фактично вичерпав себе, орган, який його видав, дійшов висновку, що немає потреби в регулюванні суспільних відносин. Таким чином, юридичні наслідки, що породжувалися актом, стали неактуальними або ж непотрібними.

Але іноді нормативно-правовий акт припиняє дію через його скасування як такого, що суперечить законодавству. На жаль, як питання власне механізму скасування актів через їх незаконність, так і припинення породжених зазначеними актами наслідків досі належною мірою не розглядалися в теорії державного управління та юридичній літературі. Більше того, у вітчизняній юридичній науці замість адекватного українського терміна "скасування" у значенні "припинення дії нормативно-правового акта" багато науковців під впливом російської мови помилково вживають слово "відміна", яке співзвучне з російським "отмена", проте відрізняється значенням і сполучуваністю. При цьому питання скасування нормативно-правових актів не відносять до способів припинення їх дії. Разом з тим, наслідки, що настають у разі скасування акта як незаконного, а також особливості механізмів такого скасування як для органу, що видав скасований акт, так і для тих суб'єктів, для яких цей акт протягом його періоду дії породив юридичні наслідки, є особливо актуальним.

Так, у Законі України "Про місцеві державні адміністрації" [2] передбачено право голови облдержадміністрації скасовувати розпорядження голів райдержадміністрацій, що суперечать Конституції України та законам України, рішенням Конституційного Суду України, актам Президента України, Кабінету Міністрів України, голів обласних державних адміністрацій, а також міністерств, інших центральних органів виконавчої влади. Керівники ж управлінь, відділів та інших структурних підрозділів облдержадміністрації мають право скасовувати накази керівників відповідних управлінь, відділів та інших структурних підрозділів райдержадміністрації, що суперечать законодавству України та актам органів виконавчої влади вищого рівня.

Розпорядження голови державної адміністрації, що суперечать Конституції України, законам України, рішенням Конституційного Суду України, іншим актам законодавства або є недоцільними, неекономними, неефективними за очікуваними чи фактичними результатами, скасовуються Президентом України, Кабінетом Міністрів України,

головою місцевої державної адміністрації вищого рівня або в судовому порядку.

Тобто закон наділяє широкими повноваженнями щодо скасування розпоряджень голів облдержадміністрацій Президента України та Уряд. У свою чергу голови облдержадміністрацій мають такі самі повноваження стосовно райдержадміністрацій. Вони стосуються не лише законності актів, а й їх доцільності, економності та ефективності.

На практиці постає запитання: органи якого ж рівня мають право скасовувати нормативно-правові акти? Так, виходячи зі змісту ст. 21 Закону України "Про прокуратуру", скасувати незаконний акт повинен суб'єкт, що його видав. Аналогічно і в нормах щодо скасування повернутого без державної реєстрації акта, що містяться в абзаці другому пункту 11 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади [6]. Разом з тим, часом виникає дискусія, чи має право облдержадміністрація сама скасовувати виданий нею акт. Аби відповісти на це запитання, варто врахувати таке.

Відповідно до частини першої ст. 6 Закону України "Про місцеві державні адміністрації", на виконання Конституції України, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, власних і делегованих повноважень голова місцевої державної адміністрації в межах своїх повноважень видає розпорядження [2].

Одним з принципів діяльності місцевих державних адміністрацій, закріплених у ст. 3 Закону [2], є принцип законності. Тобто будь-яка діяльність місцевих державних адміністрацій, у тому числі й щодо видання розпоряджень, має бути законною: здійсненою на підставі, в межах та в спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19 Конституції України [1]). Таким чином, у разі виявлення невідповідності чинному законодавству власного розпорядження, голова місцевої державної адміністрації, реалізуючи надане йому право щодо видання розпоряджень, зобов'язаний виправити ситуацію відповідно до вимог чинного законодавства. Це можливо шляхом змінення чинного правового регулювання конкретної ситуації, а фактично – шляхом змінення розпорядження. Таке змінення може бути як у внесенні змін/доповнень до розпорядження, так і у вигляді його прямого скасування шляхом визнання таким, що втратило чинність, скасування в цілому або окремих частин розпорядження, а також скасування з мотивів невідповідності вказаного акта нормам чинного законодавства.

Тобто право щодо скасування власних розпоряджень голів місцевих державних

адміністрацій є похідним від права на видання таких розпоряджень таким самим чином, як і право на внесення до розпоряджень змін і доповнень. І хоча сьогодні для жодного органу влади, в тому числі й для місцевої державної адміністрації, на законодавчому рівні не визначено норму, яка закріплює можливість скасування тим чи іншим органом власних актів, практика свідчить, що відповідні органи постійно скасовують власні акти з тих чи інших підстав.

Детальне тлумачення норми чинного законодавства щодо можливості скасування власних актів міститься в рішенні Конституційного Суду України від 16 квітня 2009 р. № 7-рп/2009 (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування) [8], виходячи зі змісту положень якого можна дійти висновку, що ненормативні правові акти є актами одноразового застосування, вичерпують свою дію фактом їхнього виконання, тому вони не можуть бути скасовані чи змінені після їх виконання, щодо нормативно-правових актів – суб'єкт правотворчості має право у встановленому законом порядку приймати відповідні акти, вносити до них зміни та скасовувати їх.

IV. Висновки

Виходячи з викладеного, можна дійти висновку, що нормативно-правові акти обласних державних адміністрацій за наявності підстав можуть бути скасовані власне суб'єктами правотворчості: головами облдержадміністрацій або керівниками їхніх структурних підрозділів.

Таким чином, можна твердити, що питання набрання та втрати чинності нормативно-правовими актами облдержадміністрацій чинним законодавством врегульовано недостатньо. Зокрема підлягають перегляду вимоги чинного законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів місцевих державних адміністрацій міжвідомчого характеру, вимоги Указу Президента України "Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади" в частині набрання чинності актами облдержадміністрацій, що підлягають державній реєстрації, через 10 днів з моменту їх державної реєстрації, а не з моменту реєстрації або опублікування, як це визначено Законом України "Про місцеві державні адміністрації". Нормативно-правові акти облдержадміністрацій починають свою дію з моменту набрання ними чинності, яка може збігатися з моментом підписання, починається з моменту державної реєстрації, моменту опублікування, або ж бути визначена в самому акті. На наш погляд, доцільно визначити на законодавчому рівні поняття "момент набрання чинності", тому що саме з ним пов'язують час, з якого

нормативно-правовий або інший акт порожує свої наслідки.

Під час з'ясування питання про припинення дії нормативно-правового акта облдержадміністрації варто розмежовувати підстави, наслідком яких стало припинення дії відповідного нормативно-правового акта: чи це було скасування у зв'язку з невідповідністю акта вимогам чинного законодавства чи з інших підстав. При цьому слід мати на увазі, що в разі скасування нормативно-правового акта з підстав його незаконності він втрачає чинність із моменту його прийняття, і наслідки, породжені ним під час його дії, мають бути переглянуті. Питання щодо приведення ситуації, породженої незаконно прийнятим та скасованим актом у первісний стан, потребує додаткового вивчення та розроблення на рівні нормативно-правових актів.

Аналіз чинного законодавства дає підстави для висновку, що правом скасовувати нормативно-правові акти облдержадміністрацій наділені Президент України, Кабінет Міністрів України. Щодо голів облдержадміністрацій (керівників їхніх структурних підрозділів) у частині скасування власних нормативно-правових актів, то таке право для них є похідним від права на прийняття таких актів.

Зважаючи на викладене, можна констатувати: нині момент втрати чинності будь-якого нормативно-правового акта, зокрема облдержадміністрації, може тлумачитись неоднозначно. Тому постає нагальна потреба унормування зазначеного питання, наприклад, шляхом прийняття Закону України "Про нормативно-правові акти" або ж шляхом включення окремого розділу про акти місцевих державних адміністрацій до Закону України "Про місцеві державні адміністрації".

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 р. [з наст. змінами і допов.] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1998 р. [з наст. змінами і допов.] [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності громадян : Закон України від 11.09.2003 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

4. Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. [з наст. змінами і допов.] [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Указ Президента України від 3 жовт. 1992 р. № 493 [з наст. змінами] [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
6. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731 [з наст. змінами] [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
7. Про затвердження Примірної інструкції з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.1997 р. № 1153 [з наст. змінами і допов.] [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верховна Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
8. Рішення Конституційного Суду України від 16.04.2008 р. № 7-рп/2009 у справі за конституційним поданням Харківської міської ради щодо офіційного тлумачення положень частини другої ст. 19, ст. 144 Конституції України, ст. 25, частини чотирнадцятої ст. 46, частин першої, десятої ст. 59 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” (справа про скасування актів органів місцевого самоврядування) [Електронний ресурс] // Законодавство України / Верхов. Рада України. – К., 1996–2011. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
9. Битяк Ю.П. Адміністративне право України: підручник / [Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін.; за ред. Ю.П. Битяка]. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 543 с.
10. Лазарев В.В. Теория государства и права: учеб. для вузов / В.В. Лазарев, С.В. Липень. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Спарк, 2004. – 527 с.
11. Ришелюк А.М. Законотворчий процес в Україні: навч. посіб. / А.М. Ришелюк / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 217 с.

Мужикова Н.М. Набрання та втрата чинності нормативно-правовими актами обласних державних адміністрацій

Анотація. У статті розглянуто питання набрання та втрати юридичної чинності нормативно-правовими актами обласних державних адміністрацій, подано оглядовий аналіз правових норм щодо зазначених ситуацій, розглянуто роль і значення правильного визначення дії відповідних актів у часі для належної реалізації державного управління на місцевому рівні. Автор аналізує заведений порядок набрання та втрати чинності нормативно-правовими актами облдержадміністрацій у процесі здійснення ними правотворчості, вказує на прогалини та неузгодженості чинного законодавства щодо цього питання, надає пропозиції для виправлення ситуації.

Ключові слова: набрання юридичної чинності, втрата юридичної чинності, державне управління, дія в часі, механізм державного управління, нормативно-правовий акт, обласна державна адміністрація, право, правотворчість, регулювання суспільних відносин, розпорядження.

Мужикова Н.М. Вступление и утрата силы нормативно-правовыми актами областных государственных администраций

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы вступления и утраты юридической силы нормативно-правовыми актами областных государственных администраций, предлагается обзорный анализ правовых норм относительно упомянутых ситуаций, рассматривается роль и значение правильного определения действия соответствующих актов во времени для надлежащей реализации государственного управления на местном уровне. Автор анализирует существующий порядок вступления и утраты силы нормативно-правовых актов облгосадминистраций в процессе совершения ими правотворчества, указывает на проблемы и несогласованности действующего законодательства по данному вопросу, предоставляет предложения для исправления ситуации.

Ключевые слова: вступление в юридическую силу, утрата юридической силы, государственное управление, действие во времени, механизм государственного управления, нормативно-правовой акт, областная государственная администрация, право, правотворчество, регулирование общественных отношений, распоряжение.

Muzhykova N. The coming into force and becoming null and void of oblast state administrations' statutory instruments

Annotation. *This article deals with the coming into force and becoming null and void of oblast state administrations' statutory instruments, presents an overview analysis of legal rules covering such situations, and also considers the role and importance of correct identification of the temporal validity of the relevant acts for the proper exercise of public administration at the local level. The author analyses the existing procedure for coming into force and becoming null and void of the statutory instruments of oblast state administrations in their law-making process, points out gaps and inconsistencies in the current legislation on the subject, and offers suggestions to remedy the situation.*

Key words: *becoming null and void, coming into force, law, law-making, mechanism of the government, oblast state administration, public administration, regulation (an official rule), regulation of social relations, statutory instrument, temporal validity.*